

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive study) เพื่อศึกษาการปฏิบัติด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางจิตสำหรับผู้ที่เป็นโรคจิตเวชของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสถานอนามัยในจังหวัดเชียงใหม่ ที่รับผิดชอบงานสุขภาพจิต รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิธีดำเนินการศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานที่สถานอนามัยในจังหวัดเชียงใหม่ ที่รับผิดชอบงานสุขภาพจิตโดยตรง มีจำนวน 226 คนจากสถานอนามัยทั้งหมด 226 แห่ง ที่ยินดีและให้ความร่วมมือในการศึกษา สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเลือกตามความสะดวก (convenient random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับอายุ เพศ สถานภาพสมรส การศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยจิตเวช

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการปฏิบัติด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางจิตสำหรับผู้ที่เป็นโรคจิตเวช ซึ่งผู้ศึกษาพัฒนามาจากกิจกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพทางจิต ของกรมสุขภาพจิต (2548) แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบในแต่ละข้อจำนวน 10 ข้อ โดยเลือกตอบ “ปฏิบัติ” หรือ “ไม่ปฏิบัติ”

คำตอบ ปฏิบัติ หมายถึง การได้ทำกิจกรรมตามข้อความ

คำตอบ ไม่ปฏิบัติ หมายถึง การไม่ได้ทำกิจกรรมตามข้อความ

ทั้งนี้หากตอบว่า ไม่ปฏิบัติ ให้ระบุเหตุผลที่ไม่สามารถปฏิบัติได้

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การศึกษานี้ผู้ศึกษาได้ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดังนี้

1. การหาความตรงตามเนื้อหา (content validity) แบบสอบถามการปฏิบัติด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางจิตสำหรับผู้ที่เป็นโรคทางจิตเวชที่พัฒนาขึ้น ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย จิตแพทย์ จำนวน 1 ท่าน พยาบาลจิตเวช จำนวน 2 ท่าน และอาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สาขาการพยาบาลจิตเวช จำนวน 2 ท่าน ตรวจสอบแก้ไขเกี่ยวกับขอบเขตของเนื้อหา ความตรง และครอบคลุมของเนื้อหาที่จะทำการศึกษาจากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ คำนวณค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity index) ของแบบสอบถามได้เท่ากับ 0.86

2. การหาความเชื่อมั่น (reliability) ในการศึกษานี้ผู้ศึกษาได้หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม การปฏิบัติด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางจิตสำหรับผู้ที่เป็นโรคทางจิตเวช ก่อนที่จะนำไปเก็บข้อมูลจริง โดยนำไปทดลองใช้กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสถานอนามัยในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 10 ราย เพื่อทดสอบความเข้าใจในคำถามของแบบสอบถามและระยะเวลาในการตอบแบบสอบถาม จากนั้นนำคะแนนที่ได้ไปคำนวณหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) โดยใช้สูตรครูเดอร์ และ ริชาร์ดสัน 21 (KR-21) (ประคอง วรรณสูตร, 2538) ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ 0.82

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้ผู้ศึกษาได้นำเสนอโครงร่างการศึกษาผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อได้รับการอนุญาตได้ทำการศึกษา ผู้ศึกษาจึงชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา วิธีการรวบรวมข้อมูล ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษาให้กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาทราบ และสอบถามความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมการศึกษา ชี้แจงให้ทราบว่ามิสิทธิที่จะตอบรับ หรือปฏิเสธเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ ถ้าไม่เต็มใจที่จะให้ข้อมูลสามารถบอกยกเลิกได้ทันทีโดยจะไม่เกิดผลเสียหาย ต่อกลุ่มที่ให้ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดจะนำไปวิเคราะห์ในการศึกษาเท่านั้น โดยไม่มีการบิดเบือนข้อมูลให้ไว้ และจะรักษาไว้เป็นความลับ ไม่มีการเปิดเผยให้เกิดผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูล การนำข้อมูลไปอภิปรายหรือพิมพ์เผยแพร่จะกระทำ ในภาพรวมสำหรับเสนอเชิงวิชาการเท่านั้น

การรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาดำเนินการรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง และส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และให้กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาตอบแบบสอบถาม โดยดำเนินงานเป็นขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. ทำหนังสือแนะนำตนเองจากคณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึง นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อส่งต่อไปยังนายอำเภอ อำเภอต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ ผ่านถึงสาธารณสุขอำเภอ อำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ของการศึกษา และเพื่อขออนุญาตรวบรวมข้อมูล
2. ผู้ศึกษาพบสาธารณสุขอำเภอ อำเภอต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ และหัวหน้าสถานีอนามัยเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้ศึกษาทำการรวบรวมข้อมูล โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนดไว้แล้วเพื่อแนะนำตัว แจ้งวัตถุประสงค์ในการศึกษา แจ้งการพิทักษ์สิทธิ และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และในกรณีที่ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ผู้ศึกษาได้แจ้งวัตถุประสงค์ การพิทักษ์สิทธิและวิธีการตอบแบบสอบถาม ไว้ในแบบสอบถามแล้ว ซึ่งใช้เวลาในการรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนสิงหาคม ถึงเดือนกันยายน 2549
4. ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลที่ได้และนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง
5. ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ด้วยวิธีการทางสถิติที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics analysis) ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสถานีอนามัยในจังหวัด เชียงใหม่ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และเสนอในรูปแบบของตารางแจกแจง ความถี่
2. ข้อมูลการปฏิบัติด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางจิตสำหรับผู้ที่เป็นโรคทางจิตเวช วิเคราะห์โดยนำมาคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละข้อ
3. ข้อมูลในส่วนของเหตุผลในการไม่สามารถปฏิบัติด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพทางจิต นำมาคำนวณหาค่าร้อยละ